

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

Допущено до захисту
Завідувач кафедри

_____ (підпис)
“ ____ ” _____ 2017__ р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА на здобуття освітнього ступеня

**магістра зі спеціальності
072 “Фінанси, банківська справа та страхування”**

за магістерською програмою професійного спрямування

**«Фінансовий та страховий менеджмент»
на тему: «Бюджетування у процесі фінансового планування»**

(назва теми)

Виконавець:

студент фінансово-економічноо
факультету

Стоянов Максим Вячеславович _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., старший викладач

(науковий ступінь, вчене звання)

Астахова Наталя Ігорівна _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ БЮДЖЕТУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ.....	7
1.1. Економічна сутність, принципи та функції процесів бюджетування та фінансового планування.....	7
1.2. Основні види та етапи фінансового планування на підприємстві	13
1.3. Науково-методичні підходи до оцінки ефективності процесів бюджетування на підприємстві	20
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ В КОМПАНІЇ «ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ».....	29
2.1. Позичування та конкурентоспроможність компанії на ринку.....	29
2.2. Аналіз фінансового стану товариства за період 2014-2016 рр.....	33
2.3. Особливості організації бюджетування у процесі фінансового планування підприємства.....	46
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ УДОСКОНАЛЕННЯ БЮДЖЕТУВАННЯ У ПРОЦЕСІ ФІНАНСОВОГО ПЛАНУВАННЯ.....	52
3.1. Моделювання деяких параметрів здійснення бюджетування на підприємстві.....	52
3.2. Шляхи оптимізації та розвитку процесів фінансового планування.	66
ВИСНОВКИ.....	80
Список використаних джерел	83
Додатки.....	92

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасному діловому суспільстві слово «бюджет» асоціюється, перш за все, з бюджетом держави як основним фінансовим планом, документом, що займає центральне місце в системі державних фінансів. Таке сприйняття бюджету абсолютно обґрунтовано, оскільки він, як система економічних розподільних відносин, охоплює практично всі сфери життєдіяльності суспільства, на відміну від інших складових фінансової системи, що мають більш обмежене функціонування.

З розвитком ринкових відносин відбувається посилення значущості бюджету і бюджетних категорій, при переході від етапу «виживання» до етапу зростання економіки необхідно синхронно змінювати бюджетні функції, бюджетні завдання, вишукувати додаткові інструменти бюджетного процесу. Одночасно поняття «бюджет» починає проектуватися з державного рівня на рівень підприємств, організацій, установ. Відбувається запозичення поняття «бюджет» мікросередовищем (підприємствами) у макросередовища (держави). При цьому таке «запозичення» на перше місце ставить сутність бюджету як плану, що пояснюється зростанням ринкових відносин, зростанням конкурентного середовища та дедалі більшої адекватної потребою в якісному фінансовому плануванні на мікрорівні як запоруки стабільності діяльності вітчизняного суб'єкта господарювання.

Актуальність бюджетування на сьогодні підкреслюється зростаючої експансією ринкових механізмів в процесі регулювання економіки і, як наслідок, потребою підприємств в розробці (плануванні) своєї конкурентної стратегії. Без наявності останньої, відсутності на підприємстві поточного і стратегічного бюджетів його господарської діяльності, представляється малоімовірним «виживання» такого підприємства в конкурентному середовищі, не кажучи про приріст прибутку, збереження провідного становища на ринку, лідерства в своїй галузі. Бюджетування як інструмент фінансового планування повинно стати невід'ємним атрибутом діяльності

кожного з суб'єктів господарювання, чії плани щодо присутності на ринку носять більш-менш довгостроковий характер.

Проблемами бюджетування займалися провідні зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема:

- Питанням сутності бюджетування були присвячені праці Бланка І.А., Акоффа Р. Л, Бердар М.М., Сюркало Б.І, Панасенко О.В.
- Проблемами основних видів та етапів фінансового планування займалися Макарук Ф.Ф., Вовк В.М., Ченг Ф. Ли
- Розробкою нових науково-методичних підходів до оцінки ефективності процесів бюджетування на підприємстві присвячені праці Левченко Л.О, Недосекина А.О., Оганісян М.О.
- Дослідженням аспектів бюджетування за сучасних умов займалися Білик М.Д., Власова Н.О, Віноградарська О.М., Калініна О.М., Куцик П.О.

Незважаючи на зростаючу значимість бюджетування, яка визнається як практиками, так і провідними вченими країни, що досліджують проблеми фінансового менеджменту, чітка концепція формування системи бюджетів промислових підприємств, а також комплекс методичних підходів до її розробки поки відсутні. У сучасних публікаціях відображені інструменти і способи реалізації окремих елементів механізму бюджетування, які не враховують галузевих, структурних і організаційних особливостей господарюючих суб'єктів.

Мета та завдання кваліфікаційної роботи. Метою кваліфікаційної роботи є на основі узагальнених теоретичних засад бюджетування на підприємстві запропонувати напрямки його удосконалення. Сформульована мета зумовлює необхідність виконання наступних завдань:

- Визначити економічну сутність, принципи та функції процесу бюджетування на підприємстві.

- З'ясувати основні види та етапи фінансового планування.
- Сформулювати науково-методичні підходи щодо оцінки ефективності процесу бюджетування.
- Охарактеризувати позицію та конкурентоспроможність ТОВ “Телекомунікаційні технології”.
- Оцінити фінансовий стан підприємства за період 2014-2016 рр.
- Проаналізувати процеси бюджетування на підприємстві ТОВ “Телекомунікаційні технології”.
- Сформулювати рекомендації щодо формування фінансової моделі та здійснення процесу бюджетування компанії.
- Розробити рекомендації щодо шляхів оптимізації та розвитку процесів фінансового планування.

Предмет дослідження. Предметом кваліфікаційної роботи є сукупність теоретичних і організаційно-методичних проблем бюджетування в системі фінансового планування підприємства.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес бюджетування у складі фінансового планування підприємства ТОВ “Телекомунікаційні технології”.

Методологія дослідження. Методологія роботи базується на діалектичному методі пізнання предмета дослідження, який передбачає вивчення економічних явищ в їх розвитку та взаємозв'язку; загальнонаукових методах дослідження - спостереження, групування, узагальнення, системності та комплексності, аналізі та синтезі, порівнянні, анкетуванні, а також історичному і логічному підходах.

Інформаційна база. Інформаційною базою дослідження слугували наукові публікації з теми дослідження, монграфічні та періодичні видання, дані статистичної звітності національного комітету статистики України, дані

фінансової звітності підприємства ТОВ “Телекомунікаційні технології”, дані Інтернет.

Структура та обсяг роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, які об’єднують вісьмох підрозділів, висновків та списку використаної літератури з 81 найменування. Загальний обсяг роботи становить 113 сторінок. Із них – 91 сторінок основного тексту, 22 сторінки додатків. Робота містить 14 таблиць і 5 рисунків.

ВИСНОВКИ

Питання методології фінансового планування в умовах ринку обговорюються у вітчизняній економічній науці з моменту переходу України до ринку. Теоретичні узагальнення показують, що в сучасних умовах фінансове планування містить дві основні компоненти - прогнозування для вироблення рішень і прийняття рішень. При цьому, якщо прогнозування реалізується спеціальними алгоритмами: методами, методиками, регуляторами і процедурами на варіантній основі, то прийняття рішень - це вольовий процес.

Однак внутрішнє фірмове планування в сучасних умовах в силу специфіки української дійсності зіткнулося з серйозними труднощами через наявного розриву в ієрархії управління, оскільки широке поширення набула точка зору, що в умовах економічної нестабільності планування не має сенсу. Тоді як обґрунтувати різні варіанти господарювання, адекватні відповідним прогнозним сценаріям розвитку, неможливо без планування своєчасних рішень. Планування своєчасних рішень - це процес, який стосується всіх рівнів організації і перш за все фінансового планування. В останні роки традиційні форми фінансового планування трансформуються в напрямку використання його сучасної форми - бюджетування.

Бюджетування є одним з найактуальніших питань сьогодення. Розробкою й дослідженням цієї тематики займалась велика кількість вітчизняних та зарубіжних вчених. Суттєва частка цього питання полягає у дослідженні методів та підходів до бюджетування та його оцінки, а також до проблеми покращення якості бюджетування як на державному рівні, так і на рівні приватного підприємництва.

Сам процес бюджетування є досить суперечливим через те, що він має дуже індивідуалізований характер і може суттєво відрізнятись, при застосуванні до різних суб'єктів фінансової сфери. Також суперечливість

полягає і в необ'єктивності центрів фінансової відповідальності при поданні заявок на бюджетування тих чи інших позицій.

З посиланням на вищезазначене можна висловити такі основні практичні рекомендації, що можуть бути застосовані для покращення фінансової діяльності на підприємствах в цілому:

1. Бюджетувати з більшим охопленням позицій, витрати на які можуть виникнути в періоді, на який формується бюджет.
2. Використовувати так звані “рівні суттєвості витрат” при формуванні бюджету для оптимізації порядку витрат.
3. При бюджетуванні доходів формувати декілька сценаріїв, оптимістичних та песимістичних, для більшої об'єктивності при закладанні доходів в бюджет.
4. Враховувати навіть найменш можливі позиції витрат при формуванні бюджету.

Щодо компанії ТОВ “Телекомунікаційні технології” можна зробити висновок, що, не зважаючи на тимчасові фінансові труднощі, товариство має дуже високий потенціал розвитку та покращення. Компанія займає лідируючі позиції на українському ринку IPTV продукції, а також має суттєву частку ринку лічильників.

Компанія є частиною міжнародної групи Infomir, що дозволяє охоплювати не тільки українські ринки, а й міжнародні. Це, в свою чергу, підвищує популярність української продукції в інших країнах, що позитивно впливає і на національну економіку.

Проблемною є сама галузь компанії через високу плинність ринку, що призводить до суттєвих різниць із забюджетованими показниками.

Основними рекомендаціями для товариства є:

1. Посилення кооперації із іншими компаніями групи, що призведе до більш оптимального розподілу доходів та витрат.

2. Покращення системи бюджетування, підвищення охоплення витрат при формуванні бюджетів.
3. Подальша автоматизація системи бюджетування.
4. Імплементация системи показників ефективності виконання бюджету.
5. Зниження витрат, які проходять поза бюджету

Імплементация цих рекомендацій дозволить компанії більш ефективно оцінювати свої можливості, щодо фінансування власної діяльності. Кооперація із іншими компаніями групи дозволить ТОВ “Телекомунікаційні технології” проводити модернізацію власних основних засобів, що дозволить розширювати обсяги реалізації групи.

Охоплення усіх витрат підвищить загальну прозорість роботи компанії, а також підвищить ефективність бюджетування під час його оцінки. Для цього потрібно вводити систему показників ефективності, що також допоможе з оцінкою та покращенням загального стану системи бюджетування.

Автоматизація системи бюджетування суттєво покращить загальну ефективність формування фінансових планів, а також пришвидшить подання і отримання проектів бюджетів.

Загалом, компанія має високий потенціал до розширення, що може бути покращено за рахунок впровадження вказаних рекомендацій.

Список використаних джерел

1. Акофф Рассел Л. Планирование будущего корпорации / [Ред. Д.В.Павлов ; Пер. с англ. В.А. Бирюков, М.М. Крейсберг]. – М. : Сирин, 2012. – 255 с.
2. Ареф'єва О.В. Планування економічної безпеки підприємств / О.В. Ареф'єва, Т.Б. Кузенко. – К. : Вид – во Європ. ун-ту, 2015. – 170 с.
3. Базецька Г.І. Фінанси підприємства : планування та виробництво у виробничій сфері : [навч. посіб.] / Г.І. Базецька, Л.Г. Суботовська, Ю.В. Ткаченко ; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х. : ХНАМГ, 2012. – 292 с.
4. Бараз В.Р. Корреляционно-регрессионный анализ связи показателей коммерческой деятельности с использованием программы Excel: [учебное пособие] / В.Р. Бараз. – Екатеринбург: ГОУ ВПО «УГТУ-УПИ», 2015. – 102 с.
5. Бердар М.М. Фінанси підприємств : [Навч. посіб.] / М.М. Бердар. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 352 с.
6. Біла О.Г. Фінансове планування і прогнозування : Навч.-метод. посіб. для самостійного вивч. дисципліни / О.Г. Біла. – Укоопспілка. Львів. комерц. акад., 2014. – 103 с.
7. Білик М.Д. Основи бюджетування : навч. посіб. / [М. Д. Білик, Р. І. Заворотній, Л. І. Данілова та ін.] ; кер. кол. авт. і наук. ред. д-р екон. наук, проф. М. Д. Білик. – К. : КНЕУ, 2015. – 454 с.
8. Бланк И.А. Стратегия и тактика управления финансами / И.А. Бланк. – К. : МП «ИТЕМ лтд» : СП «АДЕФ-Украина», 2016. – 534 с.
9. Брейли Р. Принципы корпоративных финансов : [Учебник] / Р. Брейли, С. Майерс ; [Пер. с англ., науч. ред. Н.Н.Барышниковой]. – 2-е изд. – М. : ЗАО «Олимп-Бизнес», 2014. – 977 с.
10. Бугай В.З. Аспекти бюджетування в управлінні господарською діяльністю на підприємстві / В.З. Бугай, А.В. Бугай, Ю.Ю. Ренгевич //

- Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки. – 2013. – №4(8). – С. 10 – 16.
11. Бюджетування як система забезпечення інноваційного розвитку підприємства : [монографія] / С.А. Ткаченко, О.М. Потишняк, О.О. Артеменко, С.О. Заїка ; за ред. С.А. Ткаченко, О.М. Потишняк. – Харків : Вид-во «Міськдрук», 2012. – 160 с.
 12. Бюджетирование : шаг за шагом / [Е.Ю. Добровольский, Б.М. Карabanов, П.С. Боровков и др.] ; [Гл. ред. Е.В. Строганова]. – СПб. : Питер, 2014. – 448 с.
 13. Віноградарська О.М. Менеджмент : [навч. посіб.] / О.М. Віноградарська, Н.С. Віноградарська, В.С. Шевченко. – Харків : ХНАМГ, 2015. – 160 с.
 14. Власова Н.О. Фінанси підприємств : [Навчальний посібник] / Н.О. Власова, О.А. Круглова, Л.І. Безгінова. – К. : Центр учбової літератури, 2014. – 271 с.
 15. Вовк В.М. Планування як важливий елемент системи фінансового менеджменту на підприємстві / В.М. Вовк, М.В. Лип'яніна // Проблеми раціонального використання соціально-економічного та природно-ресурсного потенціалу регіону : фінансова політика та інвестиції : зб. наук. пр. – Випуск XVI. – №1. – К. : СЕУ / Рівне : НУВГП, 2013. – С. 168 – 178.
 16. Воробьев Ю.Н. Финансовый менеджмент : [учебное пособие] / Ю.Н. Воробьев. – Симферополь : НАПКС, 2012. – 632 с.
 17. Гладких Д. Особливості планування доходів та витрат / Д. Гладких // Вісник НБУ. – 2013. – №1. – С. 6 – 8.
 18. Голов С.Ф. Методи бюджетного планування / С.Ф. Голов // Фінанси України. – 2014. – №12. – С. 37 – 46.
 19. Догадайло Я.В. Удосконалення бюджетування як управлінської технології / Я. В. Догадайло // Економіка транспортного комплексу :

- Збірник наукових праць. – Харків : Видавництво ХНАДУ. – 2015. – Вип. 17. – С. 18–25.
20. Долгополова О.В. Складові елементи системи бюджетування на підприємстві / О.В. Долгополова // Вісник соціально-економічних досліджень : Збірник наукових праць. – 2012. – №35. – С. 185 – 189.
 21. Задерецька Р.І. Теоретичні основи застосування бюджетування залучення коштів на підприємстві / Р. І. Задерецька // Сучасні проблеми економіки і менеджменту. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2011. – С. 608 – 610.
 22. Ілляшенко Т.О. Бюджетування як напрямок удосконалення системи управління діяльністю підприємств / Т.О. Ілляшенко, К.В. Ілляшенко, М.В. Скобенко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2012. – №3. – С. 36 – 44.
 23. Калініна О.М. Етапи розробки і впровадження бюджетування / О.М. Калініна // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі : проблеми теорії та практики. – 2013. – №1(9). – С. 57 – 64.
 24. Квасницька Р.С. Бюджетування в системі фінансового управління підприємством / Р.С. Квасницька, В.І. Волошина, Ю.В. Чубенко // Економічні науки. – № 151. – 2013. – С. 96 – 102.
 25. Кірсанова Т.О. Проблеми та перспективи фінансового планування на підприємстві / Т.О. Кірсанова, Н.А. Дьяченко // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – 2014. – №4. – С. 48 – 57.
 26. Ковалев В.В. Введение в финансовый менеджмент / В.В. Ковалев. – М. : Финансы и статистика, 2013. – 767 с.
 27. Колисник М. Финансы : Стратегии, с которыми побеждают / М. Колисник. – К. : Изд. Дом «Максимум», 2016. – 332 с.
 28. Коптева Е.П. Финансовый механизм стоимостно-ориентированной финансовой политики предприятия / Е. П. Коптева // Материалы II междунар. науч. конф. «Проблемы современной экономики»

- (Челябинск, октябрь 2012 г.). – Челябинск : Два комсомольца, 2012. – С. 100 – 104.
29. Коркун Д. Бюджетування у системі фінансового планування підприємства / Д. Коркун // Формування ринкової економіки в Україні. – 2013. – Вип. 19. – С. 330 – 334.
 30. Крамаренко Г.О. Фінансовий менеджмент : [Підручник] / Г.О. Крамаренко, О.Є. Чорна. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 520 с.
 31. Кудинов А. Финансовое планирование деятельности предприятия / А. Кудинов // Директор. – 2012. – №4. – С. 42 – 47.
 32. Кузьмін О.Є. Бюджетування на підприємстві : [навч. посіб. для студ. вузів] / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – К. : Кондор, 2014. – 312 с.
 33. Куцик П.О. Бюджетування як основна складова оперативного планування та фінансового контролінгу вищих навчальних закладів / П.О. Куцик // Зб. наук. пр. «Економічні науки». Серія «Облік і фінанси». – Луцьк : ЛНТУ, 2015. – Вип. 7(25). – Ч. 2. С. 192 – 201.
 34. Лапач С.Н. Статистика в науке и бизнесе / С.Н. Лапач, А.В. Чубенко, П.Н. Бабич. – К.: МОРИОН, 2012. – 640 с.
 35. Левченко Л.О. Огляд методів прогнозування фінансового стану підприємства на основі економетричних моделей / Л.О. Левченко, Д.С. Белова // Збірник Київського національного університету будівництва і архітектури: Управління розвитком складних систем. – 2013. – №14. – с.164 – 169.
 36. Лисенко М.С. Фінансове планування як основа забезпечення фінансової безпеки підприємств / М.С. Лисенко // Науково-технічна інформація. – 2012. – №4. – С. 15 – 18.
 37. Литвин Ю.О. Фінансове планування на підприємствах в сучасних умовах / Ю.О. Литвин, В.І. Матвійчук // Актуальні проблеми розвитку

- фінансово-кредитної системи України. – Донецьк, ДонНТУ, 2014. – №4. – С. 67 – 85.
38. Львіцина С.А. Фінансове планування на будівельному підприємстві / С.А. Львіцина // Економіка та держава. – 2013. – №1. – С. 79 – 84.
39. Мазур И. И. Эффективный менеджмент : учеб. пособие для студ., обуч. по спец. «Менеджмент организации» / Мазур И. И., Шапиро В. Д., Ольдерогге Н. Г. ; под общ. ред. И. И. Мазура. – М. : Высшая школа, 2013. – 555 с.
40. Макаровська Т.П. Економіка підприємства : [Навч. посіб.] / Т.П. Макаровська. – К. : МАУП, 2014. – 384 с.
41. Макарук Ф.Ф. Бюджетування у системі контролю діяльності підприємства : теоретичний аспект / Ф.Ф. Макарук // Проблеми теорії і методології бухгалтерського обліку : міжнар. зб. наук. праць / [ред. кол. : Ф.Ф. Бутинець, О.В. Олійник, Н.М. Малюга та ін.]. – Житомир : ЖДТУ, 2012. – №3(18). – С. 212 – 217.
42. Малишенко К.А. Фінансове планування на підприємстві: шляхи його удосконалення / К.А. Малишенко, О.С. Бондаренко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – №3, Т. 1. – С. 119 – 122.
43. Марцин В.П. Планування як основна складова процесу фінансової діяльності / В.П. Марцин // Фінанси України. – 2011. – №4. – С. 23 – 31.
44. Математичні методи в економіці: [навчальний посібник] / [І.С. Благун, В.П. Кічор, Р.В. Фещур, С.Й. Воробець]; за ред. В.П. Кічора. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. – 264 с.
45. Математические методы моделирования экономических систем: учеб. пособие [для студентов вузов по спец. «Финансы и кредит», «Бух. учет, анализ и аудит», «Мировая экономика»] / Е.В. Бережная, В.И. Бережной. – М.: Финансы и статистика, 2015. – 430 с.

46. Міньковська М.В. Аспекти бюджетування : переваги та недоліки, успіхи та помилки / М.В. Міньковська, Ю.О. Виноградова // Економіка. – 2013. – №36(2). – С. 197 – 202.
47. Молвинский А. Типичные ошибки при построении систем бюджетирования / А. Молвинский // Финансовый директор. – 2012. – №6. – С. 110 – 115.
48. Недільська Л.В. Планування обсягів фінансових ресурсів та їх використання сільськогосподарськими підприємствами / Л.В. Недільська // Вісник Житомирського національного агроекологічного університету. – 2011. – №2(29), Т.2. – С. 407 – 416.
49. Недосекин А.О. Модели и методы финансового планирования / А.О. Недосекин, З.И. Абдуллаева. – СПб. : Изд-во Политехн. ун-та, 2013. – 176 с.
50. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств : [підручник] / О.О. Непочатенко, Н.Ю. Мельничук. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 504 с.
51. Оганісян М.О. Економічні підходи визначення потреби підприємства у фінансовому плануванні / М.О. Оганісян // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – №3, Т.1. – С. 140 – 143.
52. Онисько С.М. Фінанси підприємств : [Підручник] / С.М. Онисько, П.М. Марич. – 2012. – 367 с.
53. Панасенко О.В. Вдосконалення фінансового планування на підприємствах // Актуальні проблеми економіки. – 2013. – №7. – С. 219 – 227.
54. Партин Г.О. Бюджетування у системі управління витратами підприємства / Г.О. Партин // Фінанси України. – 2012. – №5. – С. 50 – 53.

55. Петрова Ю.А. Экономика предприятия : [Електронний ресурс] / Ю.А. Петрова. – Режим доступу : <http://be5.biz/ekonomika/epua/72.htm>. – Назва з екрану.
56. Пінчук Ю. Увага! Неефективний бюджет! / Ю. Пінчук // Фінансовий директор. – 2013. – №1. – С. 10 – 14.
57. Роговий А.В. Фінансове планування як функція менеджменту підприємства / А.В. Роговий // Науковий вісник ЧДІЕУ. – 2015. – №2(3). – С. 120 – 127.
58. Савчук В.П. Управление финансами предприятия / В.П. Савчук. – М. : БИНОМ. Лаборатория знаний, 2015. – 480 с.
59. Семенов Г.А. Фінансове планування і управління на підприємствах : [навчальний посібник] / Г.А. Семенов, В.З. Бугай, А.Г. Семенов, А.В. Бугай. – К. : Центр учбової літератури, 2017. – 432 с.
60. Сіренко Н.М. Фінансове планування – складова сталого розвитку підприємства / Н.М. Сіренко, А.В. Бурковська, О.О. Бuzнік // Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. – 2011. – Вип. 3, Т.2. – С. 214 – 217.
61. Ситник Г. В. Принципи фінансового планування та його роль у забезпеченні збалансованого фінансового розвитку підприємства / Г.В. Ситник // Інноваційна економіка. – 2011. – №5. – С. 76 – 78.
62. Степура В.В. Концептуальні основи інтегрованого фінансового планування / В.В. Степура // Науковий вісник : Фінанси, банки, інвестиції. – 2013. – №3. – С. 32 – 37.
63. Стецюк П.А. Стратегічне планування формування та використання фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств / П.А. Стецюк // Вісник Університету банківської справи НБУ. – 2014. – №1. – С. 98 – 102.
64. Сюркало Б. І. Методологія ефективного фінансового планування [Електронний ресурс] / Б. І. Сюркало, Г. М. Шамота // Ефективна

- економіка. – 2012. – № 1. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua>. – Назва з екрану.
65. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства : [Навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти] / Г.М. Тарасюк, Л.І. Шваб. – 2-е вид. – К. : Каравела, 2015. – 311 с.
66. Ткаченко Н.В. Прагматика і проблематика впровадження програмно-цільового методу в бюджетний процес / Н.В. Ткаченко // Фінансовий простір. – 2013. – №3(11). – С. 78 – 84.
67. Управленческий учет / Аткинсон Э.А., Банкер Р.Д., Каплан Р.С., Янг М.С. ; [Пер. с англ. А.Д. Рахубовского; Д.А. Рахубовской ; Под ред. А.Д. Рахубовского]. – 3-е изд. – М. ; СПб. ; К. : Изд. дом «Вильямс», 2015. – 878 с.
68. Фінанси підприємств у схемах і таблицях : [практикум] : у 2-х ч. / Держаний вищий навчальний заклад «Українська академія банківської справи Національного банку України» ; [уклад. : Л.Л. Гриценко, О.В. Дейнека, І.М. Крайніков]. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. – Ч. 2. – 212 с.
69. Фінанси підприємства : [підручник] / [Лігоненко Л.О., Гуляєва Н.М., Гринюк Н.А. та ін.] ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2016. – 490 с.
70. Фінансовий менеджмент : Навч. посіб. / [Момот Т.В., Безугла Т.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г.] / За ред. Момот Т.В. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 712 с.
71. Фінансовий менеджмент у схемах і таблицях / [Квач Я.П., Орлов В.М., Орлова О.В., Толкачова Г.В.] ; за ред. д.е.н., проф. В.М. Орлова. – Одеса : ОНАЗ, 2012. – 87 с.
72. Финансовое планирование и контроль / Под ред. М.А. Поукока, А.Х. Тейлора ; [Пер. с англ. А.Г. Пивовара]. – 2-е изд. – М. : ИНФРА-М, 1996. – 479 с.

73. Финансовый менеджмент : теория и практика : Учебник / [Стоянова Е.С., Балабанов И.Т., Бланк И.А. и др.] / Под ред. Е.С. Стояновой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М. : Изд-во «Перспектива», 2014. – 656 с.
74. Хруцкий В.Е. Внутрифирменное бюджетирование : настольная книга по постановке финансового планирования / В.Е. Хруцкий, Т.В. Сизова, В.В. Гамаюнов – М. : Финансы и статистика, 2016. – 464 с.
75. Ченг Ф. Ли. Финансы корпораций : теория, методы и практика : Учеб. для вузов / Ченг Ф. Ли, Джозеф И. Финнерти ; [Пер. с англ. Б.С.Пинскер]. – М. : ИНФРА-М, 2012. – 685 с.
76. Шаховская Л.С. Бюджетирование : теория и практика : [учебное пособие] / Л.С. Шаховская, В.В. Хохлов, О.Г. Кулакова. – М. : КНОРУС, 2013. – 400 с.
77. Швайка Л.А. Планування діяльності підприємства : [Навч. посіб.] / Л.А. Швайка. – Львів : «Новий світ-2000», 2014. – 268 с.
78. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент : [Підручник] / В.М. Шелудько. – К. : Знання, 2015. – 439 с.
79. Шим Джай К. Основы коммерческого бюджетирования / К. Джай Шим, Дж. Сигел. – Спб. : Бизнес. Микро, 2013. – 474 с.
80. Needles В.Е. Managerial Accounting / В.Е. Needles, М. Powers, S.K. Mills, Н.Р. Anderson, [5th ed.]. – Boston N.-Y. : Houghton Mifflin Company, 1999. – 603 p.
81. Roney Curtis W. Intersections of Strategic Planning and Futures Studies: Methodological Complementarities // Journal of Futures Studies, November 2010, 15(2): pp. 71 – 100.